

کاربرد و آزمون درس هشتم
فارسی ششم دبستان

www.mamplus.com

فارسی ششم دبستان

سوالات و دانستنی‌های درس هشتم : دریاقلی

کامل کنید... www.mamplus.com

۱- در جاهای خالی نشانه‌ی نگارشی مناسب قرار دهید.

الف) پدر سعید در کنار خیابان ایستاده بود

ب) سعید مرد نکونام نمیرد هرگز

پ) چگونه می‌توان فداکاری بزرگ‌مردان ایران‌زمین را فراموش کرد

درست یا نادرست ...

۲- در مصراع «دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو»، آرایه‌ی کنایه وجود دارد.

۳- کلمه‌ی «ملت‌ها» مفرد کلمه‌ی «ملل» است.

۴- نشانه‌ی نگارشی بیان عاطفه، با نشانه‌ی نگارشی درنگ‌نما متفاوت است.

پاسخ دهید...

۵- در هر جمله، شکل صحیح املائی کلمه‌های داخل پرانتز را انتخاب کنید.

الف) دریاقلی مانع (سقوط - سقوت) شهر آبادان شد.

ب) سربازان بعثی به صورت (غافلگیرکننده - قافلگیرکننده) از رودخانه‌ی بهمن‌شیر گذشتند.

پ) او در دوران تحصیل، دانش‌آموزی جدی و (ساعی - صاعی) بود.

۶- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

الف) ارزان ← ب) سرافکنده ← پ) بلندی ←

۷- برای هر کدام از کلمه‌های زیر، یک مترادف بنویسید.

الف) فداکاری ← ب) قبر ← پ) پالایش ←

۸- برای هر کدام از کلمه‌های زیر، دو هم‌خانواده بنویسید.

الف) محسوس ← ب) عیوب ← پ) عجول ←

۹- بیت‌های زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

الف) فردا اگر درنگ کنی، کوچه‌های شهر / میدان جنگ تن‌به‌تن و تانک با تن است

ب) دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو / تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

۱۰- در هر ردیف، حرف نخست کلمه‌ها را بردارید و یک واژه‌ی جدید بسازید.

۱- غایب - راز - یاس - باغ

۲- مرد - حالا - نان - تماس

۳- سازمان امنیت و اطلاعات کشور

۴- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی

۱۱- در هر عبارت، نشانه‌های نگارشی را در جای مناسب خود قرار دهید.

- ۱- انگار کسی در گوشش می‌گفت □ دریاقلی □ رکاب بزن □
 ۲- دریاقلی □ رکاب بزن □ یا علی بگو / چشم انتظار همت تو □ دین و میهن است.
 ۳- ای دشمنان گستاخ □ دور شوید □ چگونه انتظار دارید پیروان قرآن □ پستی را بپذیرند و تسلیم شوند □
 ۴- دو کس □ رنج بیهوده بردند و سعی بی‌فایده کردند □ یکی آن‌که اندوخت و نخورد □ و دیگر آن‌که آموخت و نکرد □

۱۲- بیت زیر چند جمله دارد؟ www.mamplus.com

دریاقلی! رکاب بزن، یا علی بگو / چشم انتظار همت تو دین و میهن است

۱۳- از بین ترکیب‌های زیر، ترکیب‌های وصفی و اضافی را مشخص کنید.

دهقان شجاع - مردم شهر - لشگر مغول - مغولان خون‌خوار - سقف کلبه - دشمنان گستاخ

۱۴- از بین واژگان زیر، واژه‌های جمع را مشخص کنید.

پسران، دهقان، مسلمان، مغولان، خروشان، دیدبان، قاجان، یاران

۱۵- در عبارت زیر، مفعول را مشخص کنید.

سردار مغول نیزه‌ای در دست گرفت و پرتاب کرد.

۱۶- برای واژه‌های زیر یک هم‌خانواده بنویسید.

- ۱- جوامع: ۲- مقدّس: ۳- شغل: ۴- اوراق:

۱۷- عبارت زیر، ما را به یاد کدام ضرب‌المثل می‌اندازد؟

«هر کس امکانات بیش‌تری داشته باشد، در دسر بیش‌تری دارد؛ یعنی، انرژی و وقت بیش‌تری برای استفاده از این امکانات و نگاه‌داشتن آن‌ها صرف می‌کند.»

۱۸- در توصیف باید به چه خصوصیات توجّه کرد؟

انتخاب کنید...

۱۹- در مصراع «چشم انتظار همت تو دین و میهن است» کدام آرایه‌ی ادبی به کار رفته است؟

- (۱) تشبیه (۲) مبالغه (۳) کنایه (۴) جان‌بخشی

۲۰- در بیت «از راه اگر مانی و روشن شود هوا / تکلیف شهر خاطره‌های تو، روشن است» چند جمله وجود دارد؟

- (۱) دو جمله (۲) سه جمله (۳) یک جمله (۴) چهار جمله

۲۱- کدام یک از کلمه‌های زیر، مترادف کلمه‌ی «تحقق» است؟

- (۱) جمع حق (۲) حق‌داشتن (۳) به حقیقت پیوستن (۴) تحقیق کردن

۲۲- کدام یک از کلمه‌های زیر، به ترتیب «سه‌هجایی» و «دوهجایی» هستند؟

- (۱) تندگویان - خانه‌شان (۲) محبّت - بعضی (۳) متدبّن - جواد (۴) تحصیل - حکومت

۲۳- مفرد کدام یک از کلمه‌های زیر با «آن» جمع بسته نمی‌شود؟

- (۱) فصول (۲) درخت‌ها (۳) شهدا (۴) فقرا

۲۴- ویژگی‌هایی مانند «رنگ، بو، فاصله و ...» از ویژگی‌های کدام نوع نوشته است؟

- (۱) گزارش (۲) زندگی‌نامه (۳) شرح حال (۴) توصیف

۲۵- معنی کدام یک از کلمه‌های زیر، صحیح است؟

- (۱) پاس: حرمت (۲) دژخیم: بدگمان (۳) الکن: ولیکن (۴) قوا: قوی

تکلیف خلاق:

یادگیری متقاطع فارسی درس هشتم دریا قلی

آموزگار: مهنوش آذربزین

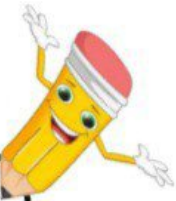
اهداف

- ♥ تقویت روحیه پرسشگری
- ♥ آرامش بخش و سرگرم کننده
- ♥ افزایش دقت و تمرکز
- ♥ تقویت اطلاعات عمومی و دایره لغات
- ♥ پیشگیری از کاهش حافظه و آلایر!
- ♥ بازی راحت و جذاب

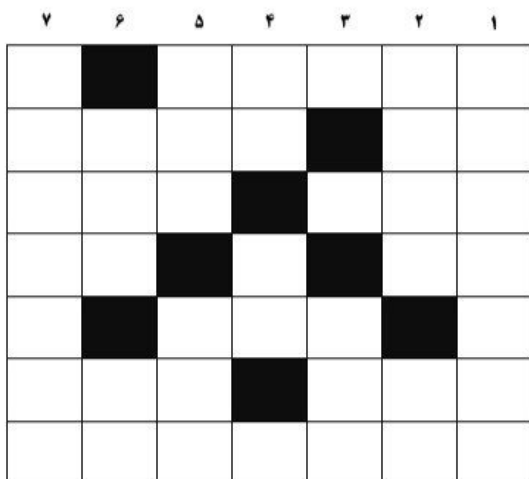
www.mamplus.com

ابزار مورد نیاز:

کتاب درسی - مداد و پاکن

نحوه اجرا: پاسخ هر پرسش از راست به چپ (افقی) و بالا به پایین (عمودی) به صورت متقاطع در جدول قرار دهد.

www.mamplus.com

از راست به چپ

۱. «مگر خُردی فراموش کردی که می کنی؟»
۲. در اصطلاح بازاری به چیز نو و دست نخورده می گویند . - لغت و کلمه
۳. دریاقلی ! به وسعت دریاست تو / تاریخ در تلفظ نام تو الکن
۴. است. - دارویی مایع حاوی قند و ویتامین
۵. روز نیست . - معادل فارسی تکنیک
۶. نیست و نابود.
۷. هم خانواده ی رحیم و مترادف مهربانی . - آن مغز را چه علم و خبر / که بر او هیزم است یا دفتر؟
۸. کانون تعلیم و تربیت عشایر، گوشه ای از این منطقه ی دلاویز را برای دانشسرای تربیت معلم برگزیده بود .

از بالا به پایین

۱. جایی که خانه و سرای علم و معرفت و دانش است.
۲. انگار کسی در گوشش می گفت دریاقلی ... بزنی همه چیز به جوانمردی تو وابسته است . - یکی از حواس
۳. دریاقلی رکاب بزنی یا علی بگو / چشم انتظار تو دین و میهن است
۴. ضمیر دوم شخص مفرد . - از نشانه های ندا
۵. گلی که اغلب هم قافیه احساس می شود . یار روزهای بارانی
۶. هم قافیه ی برف به معنای عمیق . - از نشانه های جمع
۷. سلام من به خوزستان پیام من به سامانش / به جوشان و به کارون خروشان.

۱ - درست یا نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید .

الف (اوراق فروشی یعنی جایی که پاره های اتومیل فروخته می شود .)

ب (دریاقلی باعث شد تا عملیات کوی ذوالفقاری پیروز شود .)

ج (از علامت (؟) برای نشان دادن مفهوم تردید و استهزاء ، هم استفاده می شود .)

۲ - واژه های مترادف را به هم وصل کنید . www.mamplus.com

شجاعانه	کماندار
آرامگاه	درنگ
ارزش	دلیرانه
تیراندازی	ارج
مکت	مزار

۳ - حکایت زیر را بخوانید و در جاهای خالی علامت مناسب بگذارید .

روزی هارون الرشید به بهلول گفت (.....) آیا می خواهی خلیفه باشی (.....) بهلول جواب داد (.....) دوست دارم (.....) هارون گفت (.....) عجب (.....) و پرسید (.....) چرا (.....)

۴ - در جاهای خالی علائم نگارشی مناسب قرار دهید .

الف (برای نشان دادن شک و تردید در پایان جمله علامت می گذاریم .

ب (بعد از نقل قول علامت می گذاریم .

ج (در بیان توضیح و مثال قبل از واژه های مثلاً، فرضاً از علامت استفاده می کنیم .

۵ - بیت زیر را به نثر ساده معنی کنید . دریاقلی به وسعت دریاست نام تو تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

۶ - جمع هر کلمه را بنویسید:

طفل : جامعه : اثر :

۷ - با کلمات زیر جمله بسازید: شهادت : آبادان : شجاعت :

۸ - سرگذشت دریاقلی اثر کدام نویسنده است ؟

الف (محمدرضا ترکی) ب) نادر ابراهیمی ج) سید حسن حسینی د) مصطفی علی پور

سوالات

www.mamplus.com

معانی واژگان

تصمیم =	تردید =
جان فشانی =	اسارت =
ناگوار =	اعلامیه =
الکن =	تبعید =
هبت =	تلاوت =
وسعت =	استقبال =
چله ی کمان =	پیکر =
بعثی =	مدعی =
ارج نهادن =	خواری =
مقابله =	متدین =

هم خانواده (هر کدام حداقل ۲ مورد)	مفرد و جمع	متضاد یا مخالف
تصمیم :	جامعه <---	محدود ≠
محدود :	ورق <---	خوشایند ≠
سقوط :	اثر <---	تردید ≠
تحیلی :	حاشیه <---	تحیلی ≠
جامعه :	منطقه <---	ناگوار ≠
عزیز :	دین <---	سقوط ≠
دین :	وزیر <---	رهایی ≠
تشویق :	حقیقت <---	استقبال ≠
امنیت :	حق <---	جنگ ≠
حُب :	اسیر <---	دوست ≠

غلط های املائی را در متون زیر پیدا کنید و صحیح آن ها را بنویسید.

شهید « دریاقلی سورانی » یکی از دلاورمردان دفاع مقدس بود که در نخستین ماه های جنگ تمبیلی با فداکاری شگفت انگیز خود ، مانع سقوط شهر آبادان شد . او در آن هنگام به همراه فرزند خردسال خود در گورستانی از اتومبیل های فرسوده در کوی زوالفقاری در هاشیه ی آبادان زندگی می کرد . او در یک شب تاریک ، ناگهان متوجه شد که سربازان دشمن بعضی به صورت قافل گیر کننده از رودخانه ی بهمن شیر گذشته اند و می خواهند شهر محاصره شده ی آبادان را به اشغال کامل خود در بیاورند . دریاقلی فورن بی سرو صدا صوار بر دوچرخه شد و به راه افتاد .

www.mamplus.com

متن زیر را نقطه گذاری کنید.

مهمان ، محمد را به برد خود صدا رد و گفت : « حوا ، برحبر و بردنک بر ما » محمد که آمد دسی بر سرس کسند و گفت : « ماساء الله . خدا نگهس دارد . » سح لحدی رد و گفت : « همه ی ما حر اندکی نمی دانم . »

باز خورد آموزگار :

همت بلندوار که نزد خدا و خلق

باشد به قدر همت تو اعتبار تو

طراح : مهسا حسینی

فرزندم در درس **دریاقلی** ، با حرف آخر کلمه ی داده شده ،

دو کلمه ی جدید بنویس تا همه ی جاهای خالی کامل شوند

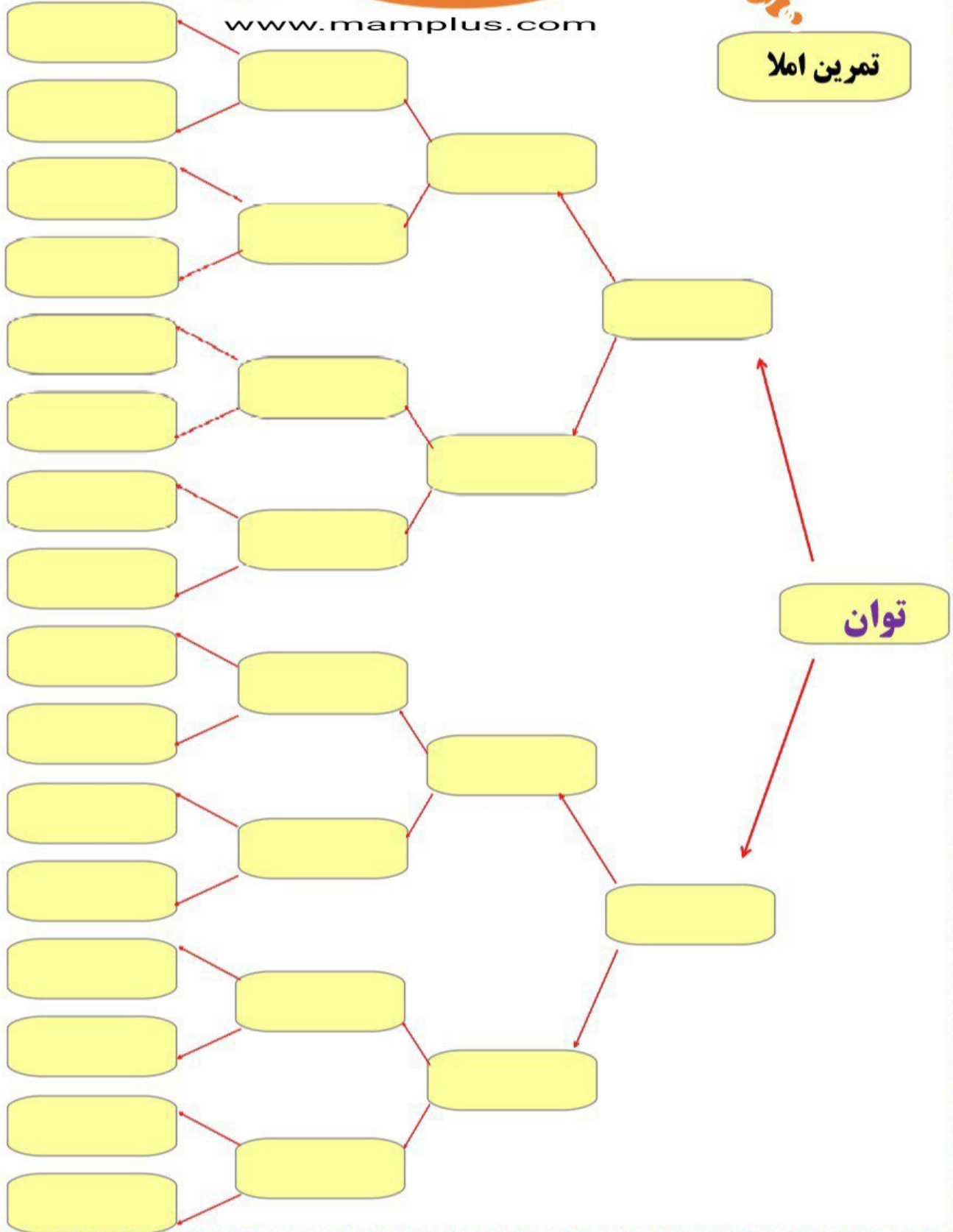
هر جا نتوانستی کار را متوقف کن

اگر ابتدا یک حرف کامل شود و به ترتیب از ردیف های بالایی باشد ، جدول کامل می شود

www.mamplus.com

تمرین املا

توان

تاریخ:

پایه: ششم

۱. عبارت های سمت راست را با دقت بخوان، سپس معنای هر کدام از آن ها را از میان عبارت های سمت چپ بیاب و به آن وصل کن.

• سودمند	• ارج نهادن
• تقدیر کردن	• روشن شدن هوا
• آفتابی شدن هوا	• به کار آمدن
• خسته شدن	• از راه ماندن
• عقب افتادن	
• صبح شدن	

۲. در هر بیت برای واژه ی نوشته شده یک واژه ی (هم معنی) پیدا کن و در جای خالی بنویس.

دریا قلی به وسعت دریاست نام تو	کنند زبان
تاریخ در تلفظ نام تو الکن است	
کوچه در کوچه، قم دیار من است	سرزمین
زادگاه من و مزار من است	

www.mamplus.com

۳. جدول را کامل کن.

معنای واژه ی تازه	واژه ی تازه	بخش افزوده	واژه ی اصلی
		+ ستان	گور
			گل
			کوه
		+ انه	دلاور
			دلیر
			شجاع

۴. واژه های هر دسته را با دقت بررسی کن و واژه ای را که با واژه های دیگر (هم خانواده) نیست بیاب و دور آن خط بکش.

الف) انتقال - تقلب - منتقل - ناقل - نقل

ب) مجمع - جوامع - جمعیت - تجمع - معجون

ج) مقابله - تقابل - مقبول - القاب - قبول

۵. واژه های زیر را با (ان) جمع ببند با آن جمله بساز.

بیگانه +
جوان +
با وفا +
دانا +

۶. با توجه به معنای جمله، دور شکل درست واژه خط بکش.

الف) دریا قلی، با فداکاری شگفت انگیز خود، مانع (سقوط / سقوت) شهر آبادان شد.
ب) با دوستان، نیکویی و سازگاری کن و در هر نیک و بد، به ایشان (مشفق / مشفع) باش.

۷. جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کن. www.mamplus.com

الف) رستم با خدای خود به راز و نیاز می پردازد و او را سپاس
ب) سرزمین ایران در هر روزگاری، پهلوانان و نام آوران بی شماری را در خود

۸. با توجه به مفرد و جمع بودن واژه های زیر کدام گزینه درست نیست؟

- الف) سانحه : سوانح ب) رقم : مرقوم
- ج) عضو : اعضا د) عقیده : عقاید

۹. متن زیر را در دو سطر ادامه بده.

در اتاق نشسته بودم و به کتاب های کتابخانه نگاه می کردم. ناگهان چشمم به

.....

.....

واژه های زیر را با «ان» جمع ببندید.

- ۱- بیگانه ←
 ۲- جوان ←
 ۳- دانا ←
 ۴- باوفا ←

معنای کلمات زیر را در مکان مناسب بنویسید.

نفوذ	حادثه
اشرف	الکن

www.mamplus.com

نوع جمله های زیر را با علامت × مشخص کنید.

پرسشی	خبری	عاطفی	امری	جمله
				آرش، جان خود را در راه ایران فدا کرد
				شجاعانه در مقابل دشمن ایستادگی کنید
				از او پرسیدند که کدام عمل فاضل تر است
				عجب هوای دلپذیر و مطبوعی است

جمله های درست را با علامت ✓ و جمله های نادرست را با علامت × مشخص کنید.

- ۱- برای نشان دادن شک و تردید در پایان جمله علامت «؟» می گذاریم. درست نادرست
- ۲- بعد از نقل قول علامت «:» می گذاریم. درست نادرست
- ۳- بعد از جمله ای عاطفی علامت «!» قرار می گیرد. درست نادرست
- ۴- برای مکث کوتاه در جمله از علامت «،» استفاده می شود. درست نادرست

بیت های زیر را به فارسی روان و امروزی برگردانید.

فردا اگر درنگ کنی، کوچه های شهر میدان جنگ تن به تن و تانک با تن است

دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

در هر یک از دسته ها دور واژه‌های که با واژه های دیگر هم خانواده نیست خط بکشید.

انتقال - تقلب - منتقل - ناقل - نقل

مجمع - جوامع - جمعیت - تجمع - معجون

مقابله - تقابل - مقبول - القاب - قبول

www.mamplus.com

جدول زیر را مانند نمونه پر کنید:

معنای واژه تازه	واژه‌ی تازه	بخش افزوده	واژه‌ی اصلی
جایی که گور، فراوان باشد.	گورستان	+ ستان	گور
			گل
			کوه
			تاجیک
همراه با دلآوری و بی باکی	دلاورانه	+ انه	دلاور
			دلیر
			شجاع

کلمه مناسب را برای هر عبارت از میان کمانک‌ها انتخاب و دور آن خط بکشید.

۱- دریاقلی، با فداکاری شگفت انگیز خود مانع (سقوط، سقوط) شهر آبادان شد.

۲- با دوستان نیکویی و سازگاری کن و در هر نیک و بد، به ایشان (مشفق، مشفق) باش.

با توجه به معنی هر واژه، جای خالی را با حرف مناسب از میان حروف داده شده کامل کنید.

۱- تلفّ.....: به زبان آوردن چیزی (ذ-ظ-ض) ۲- نفو.....: فرو رفتن و رخنه کردن در چیزی (ز-ذ-ظ)

۳- ک..... ن: قدیمی (ه- ح) ۴- جب.....: میدان نبرد با دشمن (ه- ح)

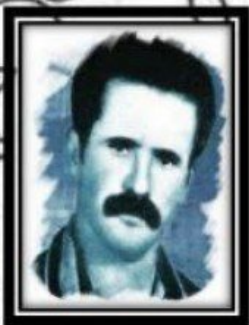
متن زیر را بخوانید و علامت‌های «.» «،» «()» «؟» در جای مناسب قرار دهید.

سعدی می گوید وقتی به جهل جوانی بانگ بر مادرم زدم دل آزرده به کنجی نشست و گریان همی گفت مگر خردی

فراموشی کردی که درشتی می کنی

خدای تعالی با حضرت رسول ص می گوید ای محمد ما از قصه‌های رسولان و خبرهای پیغمبران بر تو می خوانیم

آنچه بدان دل را ثابت گردانیم و فایده‌های کلی تو را حاصل گردد

دریاقلی

8

فعالیت عملکردی فارسی پایه ششم

مبحث: واژه های جمع

هدف: تثبیت و تمیز نشانه های جمع در واژگان فارسی

سخنی از بزرگان

نیچه: « من به جرات می گویم که در دنیا چیزی وجود ندارد که به انسان بیشتر از یافتن معنی

وجودی خود در زندگی یاری کند. »

** دلبندم **

متن درس دریاقلی (درس هشتم) را به دقت مطالعه کرده و سپس موارد خواسته شده را در جدول های مربوطه کامل کن.

الف) در این جدول واژه هایی را قرار بده که در انتهای آنها «ان» قرار گرفته است ولی این واژگان جمع نیستند.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ب) در این جدول واژه هایی را قرار بده که در انتهای آنها «ات» قرار گرفته است ولی این واژگان جمع نیستند.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

پ) در این جدول واژگان جمعی را قرار بده: که دارای نشانه های جمع باشند.

www.mamplus.com

ت) در این جدول واژه هایی را قرار بده که جمع هستند ولی نشانه جمع ندارند.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

فرزند با دقتم! واژه جمع مکسر است ولی در جمله ای که در این درس بکار رفته، معنای جمع ندارد.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ردیف	شواهد یادگیری
۱	نشانه های جمع را می شناسد
۲	واژه های جمع را به درستی تشخیص می دهد